

VERİMLİ VE KALİTELİ DİN HİZMETİ NASIL OLMALIDIR?¹

Prof. Dr. Mehmet Zeki AYDIN²

Diyanet İşleri Başkanlığı, kendisine kanunlarla verilen yetki ve görevle yaygın din eğitimi ve din hizmeti veren bir kurumdur. Ülkemizin her köşesinde, doğumdan ölüme kadar halkımıza hizmet veren bu kurum, hizmetlerini verimli ve kaliteli bir şekilde yapmak durumundadır.

Dünya hızla değişiyor. Din hizmetlerini, bu değişimden uzak bir fanusun içine koyup saklamak mümkün değildir. Değerleri ve ihtiyaçları sürekli değişen bir insanlık la karşı karşıyayız. Din hizmeti konusunda, yarının fırsatları ve tehditleri hakkında iyi planlanmış bir bakış açısı geliştirmeden, bu hizmetlerin sağlıklı bir şekilde yoluna devam etmesi düşünülemez. Değişime karşı direnmekle değil, değişimi yerinde ve doğru okumakla başarılı olacağımızı bilmeli, yani değişimi yönetmeliyiz.

Ben bu konuşmamda ayrıntıya girmeden verimli ve kaliteli din hizmetiyle ilgili önerilerimi örneklerle sunmak istiyorum.

Hemen başta belirtiyim, buradaki eleştiri ve tekliflerimin muhatabı sadece din görevlisi veya DİB mensupları değil, Türkiye’de yaşayan herkeştir. Bu çerçevede öncelikle, gerçekten çok zor bir görev alanı olan din görevlilerimize, camide ve cami dışında başarıyla devam ettirdikleri hizmetlerinden dolayı takdirlerimi, tebriklerimi ve teşekkürlerimi sunuyorum.

Verimli ve Kaliteli Ne Demektir?

Verimlilik ve kalite kavramları daha çok ekonomiyi veya mal üretimini ifade diyorsa da aynı zamanda hizmetleri de kapsayan kavramlardır. Verimlilik ve kalite insan içindir. Din hizmetleri de insanlara yönelik olduğuna göre, rahatlıkla verimli ve kaliteli din hizmetinden de söz edebiliriz.

Verimli, kendisinden beklenen sonucu veren; verimlilik ise belirli bir zaman birimi içinde en fazla verim sağlama yeteneği anlamına gelmektedir. Buna göre, verimli din hizmeti, kendisinden beklenen sonucu veren ve en fazla verim sağlama yeteneğine sahip hizmet demektir.

¹ Bu bildiri, “Etkili ve Verimli Din Hizmeti Nasıl Olmalıdır?”, **I. Din Hizmetleri Sempozyumu (3-4 Kasım 2007)**, Ankara 2008, Diyanet İşleri Başkanlığı Yay., Cilt: I, ss.25-33’de yayımlanmıştır.

² Email: mehmetzekiaydin@gmail.com www.mehmetzekiaydin.com

Bir ürün veya hizmetin bilinen en iyi özellikleri taşıması durumuna kaliteli diyoruz. Buna göre, kaliteli din hizmeti, yapılan hizmetlerin bilinen en iyi özellikleri taşıması, hizmet bekleyenlerin gizli ve açık tüm ihtiyaçlarını karşılama özelliğine sahip hizmeti anlatmaktadır.

Verimli ve Kaliteli Hizmetin İlkeleri

Verimli ve kaliteli din hizmeti üretebilmek için dikkat edilmesi gereken hususlar şunlardır:

- 1.Din hizmetleri planlı, programlı olmalı ve sonunda değerlendirme yapılmalıdır.
 - 2.Toplam kalite yönetimi anlayışı benimsenmelidir.
 - 3.Problem çözme yöntemine uygun olmalıdır.
 - 4.Eğitim ilke ve yöntemlerine uygun olmalıdır.
 - 5.Yaşadığımız çağın şartlarına ve ihtiyaçlarına uygun olduğu gibi uzun vadeli olmalıdır.
- Şimdi bu maddeleri ayrıntıya kaçmadan özetleyelim.

1.Din hizmetleri planlı, programlı olmalı ve sonunda değerlendirme yapılmalıdır.

Plan, bir işin, “nerede, nasıl, kimlerle, ne kadar süreyle, niçin, kimin için” yapılacağıın önceden tasarlanması demektir. Değerlendirme ise yapılan bir işin sonunda, “bu işte neleri iyi yaptık, neler eksik kaldı, bundan sonra ne yapalım ve ne yapmayalım?” sorularının cevaplandırılması demektir.

2.Toplam kalite yönetimi anlayışı benimsenmelidir.

Toplam Kalite Yönetimi, “Bir kuruluş içinde kaliteyi odak alan, kuruluşun bütün üyelerinin katılımına dayanan, müşteri memnuniyeti yoluyla uzun vadeli başarıyı amaç edinen ve kuruluşun bütün üyelerine ve topluma yarar sağlayan yönetim yaklaşımıdır.”

TKY kısaca “mükemmelliğe sistemli bir yaklaşım” ve “toplam sorumluluk” olarak özetlenebilir. TKY, daha iyiyi arama çabasıdır. Herkesin doğru yerde, doğru zamanda gerekeni yapmasıdır. Örneğin, TKY ilkelerinin geçerli olduğu bir kurumda yalnız “imam, vaiz, uzman” yoktur. “imamlar, vaizler, uzmanlar” vardır. TKY, herhangi bir hizmet üretiminin tüm süreçlerinde sorumlulukların en mükemmel şekilde yerine getirilmesi ya da herkesin gerekli sorumluluğu almada istekli olmasıdır. Herhangi bir kurumda/örgütte TKY demek, toplam sorumluluk demektir. Herkesin, üzerine düşen görevini en mükemmel şekilde yerine getirmesidir.

Günümüz Türkiye’inde kalite arayışına girmek isteyen her kişi, kurum ya da hükümetin tek başına başarıyı yakalaması mümkün değildir. Hedeflenen kaliteye ulaşabilmek için başta yöneticiler olmak üzere tüm çalışanlar işbirliği içinde olmalıdır. Bu anlamda, din görevlisine rağmen hiçbir yönetici veya müftü hedeflediği kaliteyi yakalayamaz.

3.Problem çözüme yöntemine uygun olmalıdır.

Problem, birey ya da toplumların karşılaştığı, başarıya ulaşmaları için çözülmesi gerekli güçlüklerdir. Problem çözüme yöntemi ise bir problem veya durumun bilimsel yaklaşımla çözümünü sağlama yoludur.

Hepimiz, her alanda sürekli olarak çeşitli problemlerle karşı karşıya geliyoruz. Başka bir deyişle insanın hayatı çözülmesi gereken değişik biçim ve yapıda problemlerle doludur. Bu bakımdan din hizmetleri de hayatta karşılaşılabilecek güçlüklerle çözüm olacak biçimde ele alınmalıdır.

Problem çözüme yöntemi, bilim insanlarının çalışma yöntemi, yani bilimsel çalışma yöntemidir. Bilim ve teknolojiye gelişmeleri ve gelişmiş ülkeleri bu hâle getiren, bu yöntemdir. Batı dünyası, bu yöntemi önce fen bilimlerinde, sonra sosyal bilimlerde ve daha sonra da tüm hayata uygulayarak bu duruma gelmiştir. Bu nedenle, bu yöntemi bilmek ve işlerimizde uygulamak gerekmektedir.

Problem çözüme basamakları şöyledir:

1. Problemi hissetme ve problemin ortaya çıkarılması.
2. Problemin tanımlanması ve sınırlandırılması.
3. Bilgilerin toplanması.
4. Problemin çözümü ile ilgili çözüm yolları ileri sürme.
5. En uygun çözümün uygulanması.
6. Problemin çözülmesi ve sonuca ulaşılması.

Son olarak da yapılan çalışmaların ilgililer tarafından değerlendirilmesi.

4.Eğitim ilke ve yöntemlerine uygun olmalıdır.

Yılların tecrübesi ve bilimsel araştırmalar sonucu eğitimciler, yapılan eğitim faaliyetlerinde uyulması gereken ilke ve yöntemler ortaya koymuşlardır. Konumuzla bağlantılı eğitim ilkelerinden bazıları şunlardır:

a.Öğrenene görelilik ilkesi: Eğitim, öğrenen kişinin, cinsiyetine, yaşına, ilgilerine, isteklerine, şartlarına, ihtiyaçlarına ve beklentilerine uygun olmalıdır.

b.Amaca dönüklük ilkesi: Yapılan iş, belli bir amaca dönük olmalıdır. Amaç, kısaca ulaşılmak istenen son nokta demektir. Yapacağımız faaliyeti “niçin” yapıyoruz sorusunun cevabı bizim amacımızı belirler.

c.Aktiflik ilkesi: Buna öğrenci veya öğrenen merkezli eğitim diyoruz. Öğrenenlerin, öğrenme faaliyetine bizzat aktif olarak katılması, öğrenilenleri daha kalıcı kılmaktadır.

d.Ekonomiklik ilkesi: Yapılacak faaliyet, zamandan ve masraftan tasarruf edilerek yapılmalıdır. Bu ilkeye göre, faaliyet, ucuz olmalı, birden fazla amaca hizmet etmeli, istenmeyen yan etkilere sebep olmamalı ve diğer durumlarla tutarlı olmalıdır.

Bunların yanında, faaliyetler, somuttan soyuta, yakından uzağa, hayata yakınlık, bütünlük ve güncellik ilkelerine de uygun olmalıdır.

5.Yaşadığımız çağın şartlarına ve ihtiyaçlarına uygun olduğu gibi uzun vadeli olmalıdır.

Verimli ve Kaliteli Din Hizmeti

Şu ana kadar teorik olarak açıkladığım, kaliteli ve verimli din hizmetini örneklendirdiğimde konunun daha iyi anlaşılacağını zannediyorum.

DİB tarafından düzenlenen en etkili hizmetlerden biri olan kutlu doğum programlarından bir örnekle başlayayım. Kutlu doğum konuşması için bir konuşmacı lazım, kimi çağırılım diye istişare ediliyor. Geçen yıl bir ilahiyat hocası çağırdık, milleti uyuttu, sanki üniversitede ders verir gibi konuştu. Önceki yıl çağırdığımız hoca da cemaatin kafasını karıştırmıştı, milletin doğru bildiklerinin hep yanlış olduğunu söylemişti. O zaman, İstanbul'da bir hemşehrimiz var onu çağırılım, hem de ona bir jest olur, diye karar veriyoruz. Program günü geliyor; başlama saati 20 olarak ilan ediliyor ama bakıyorsunuz 20.20 olmuş hâlâ program başlamıyor. Soruyorsunuz niçin başlamıyor? Cami cemaati daha namazdan çıkmadı, biraz sonra gelirler, başlarız; hem bu işler böyle oluyor; biz kaç dersek diyelim dinleyiciler mutlaka geç geliyor, diye cevap veriyorlar. Sonunda buz gibi soğuk olan salonda programın açılışına geçiliyor. Bir hocamız Kur'an okuyor. Eh artık devir değişti, meal de okumamız lazım. Müftü bey açılış konuşması yapacak doğal olarak, yapıyor ve günün anlam ve önemini anlatıyor, bu hafta içinde yapacakları işleri söylüyor. Elbette bu hafta dolayısıyla ilahi grubumuz da kısa bir konser vermesi gerekir. Hazır bu dinleyicileri bulduk ya, bir de yaptığımız yarışmada derece alanlara ödülleri veriyoruz ve saat oluyor 21.30. Konferans verecek hoca bir günlük yoldan gelmiş, bu kadar coşkulu dinleyiciyi bulmuş, başlıyor konuşmaya ve hazırlıklarını sunuyor. Hz. Peygamberi anlatıyor, Efendimiz, verdiği sözde durmaya çok önem verirdi diyor ve bir de örnek veriyor. Zamanı iyi kullanırdı o, kendimiz için istediğimizi kardeşimiz için de istememizi tavsiye etti diyor. Bir de bakıyoruz ki saat 23 olmuş.

Peki, iyi bir planlamayla bu program nasıl olmalı dersiniz, açıklayayım. Bunun için son yılların moda kavramı empatiyi hatırlatmak istiyorum. Empati, karşımızdaki kişiyi kendimizin yerine koymak, onu anlamaya çalışmak ve onu anladığımızı kendisine bildirmek demektir. O hâlde

öncelikle, din hizmetine muhatap olan, cemaatin, kursiyerin, dinleyicinin yerine kendimizi koyalım.

Zannediyorum ki sade bir Müslüman vatandaş şöyle düşünür veya sorar: “Hocam, program saatini ayarlarken, namaz vaktini dikkate alsanız ve ilan ettiğiniz yani bize söz verdiğiniz saatte başlasanız olmaz mı? Ben Hz. Peygamber sevgisinden dolayı, böyle soğuk bir salonda üç saat oturup hasta olmasam daha iyi değil mi? Ben gece saat 23’de programdan çıkınca eve nasıl döneceğim onu düşündünüz mü? Ertesi gün işe gideceğimi hiç mi hesap etmediniz? Hem bu akşam şehrimizde üç tane kutlu doğum programı olduğunu bilmiyor musunuz? Dün katıldığım bir programda da benzer bilgiler verildi, keşke değişik bir konu ele alınsaydı olmaz mıydı? Dünkü programda da meal dağıtmışlardı, evde 5 tane meal var acaba şimdi dağıtılan meali de alsam mı acaba?”

Peki, bu faaliyetimizi planlı bir şekilde yapsaydık, bu işin başında kendimize şu soruları soracaktık: “Nerede, nasıl, kimlerle, ne kadar süreyle, niçin, kimin için” yapacağız. Faaliyetin sonunda da değerlendirme yapmak için de “Bu işte neleri iyi yaptık, neler eksik kaldı, bundan sonra ne yapalım ve ne yapmayalım?” sorularını cevaplandıracaktık.

Yukarıdaki faaliyetimizi eğitim ilkelerini dikkate alarak yapsaydık, şu soruları soracaktık: Acaba bu faaliyete kimler katılacak? Katılanların ilgi, ihtiyaç, istek, beklentileri, yaş, cinsiyet ve şartları nelerdir? Biz şimdiye kadar, hep cami cemaatine hitap ettik, acaba bunun dışındaki çocuklara, gençlere, memurlara, işçilere ve camiye çok az gelenlere veya hiç gelmeyenlere nasıl ulaşırız? Biz bu programı mükemmel yaptığımızı düşünüyoruz ama bunun muhatapları tatmin oldu mu, faydalandı mı, memnun oldu mu? Bu faaliyeti daha ekonomik nasıl yapabiliriz? Amacımız gerçekleşti mi?

Günümüzde, din hizmetlerinin etkili ve verimli olmasını engelleyen birçok sebep vardır. Bunlardan biri de yaşadığımız çağın şartlarına ve ihtiyaçlarına uygun ve aynı zamanda uzun vadeli çalışmamaktır. Buna en güzel örnek, cami, kurs, müftülük vb. binaların yapımıdır. Şehirlerimize baktığımızda en büyük camilerimiz, Osmanlı ve Selçuklu dönemlerinden kalma camilerimizdir. Gerçekten, ecdat o kadar ileri görüşlü işler, planlar yapmışlar ki, bundan 5-6 yüzyıl önce yapılmış camileri, köprüleri, hanları, hamamları hâlâ kullanıyoruz. Şimdiki durumu açıklamaya gerek yok diye düşünüyorum. O hâlde yapacağımız binalarımızı on yıl sonra tadilat yapacak biçimde değil de beş yüzyıl sonra bile insanların yararlanabileceği şekilde planlamayla yapalım.

Din hizmetlerinin etkili ve verimli olmasını engelleyen sebeplerden biri de günün şartlarına uygun yöntemlerin geliştirilememesidir. Bu konuda benim sloganım “Dini değil ama din tebliğ

yöntemlerimizi yenileyelim.” şeklindedir. Bilindiği gibi Müslüman olmanın gerektirdiği şartlar, temel inanç esasları, ibadet şekilleri ve ahlak ilkeleri değişmemiştir. Buna karşılık, dinin mesajını insanlara ulaştırmanın şart ve imkanları çağlara göre sürekli değişmektedir. Dinin muhataplara ulaştırılmasındaki yöntemler, dinin esası ve gereği gibi kutsallaştırılıp, belli kalıpların dışına çıkılmazsa başarısızlık kaçınılmazdır. Bu nedenle, yöntemlerimizi sürekli gözden geçirmek ve yenilemek için gayret göstermeliyiz. Bunun için yapmamız gereken iki husus vardır. Öncelikle, yenilik için, zihnimizi yeniliğe açmamız gerekir. Bunu yaptıktan sonra yeni yöntemler hakkında bilgilenmek gerekiyor. Konuyu uzatmadan bir örnekle açıklamak daha anlaşılır olabilir. Genelde vaazlarımızı namaz öncesi ve tek taraflı iletişimle yani anlatma yöntemiyle yapıyoruz. Bu durumu değiştirebilir miyiz konusunda, görevli arkadaşlarla konuştuğumuzda, yapılacak bir şey olmadığını söylüyorlar. “Peki, ne yapalım” diyenlere ben, önce teknik her konuda yapılabilecek yenilikler bulmanın mümkün olduğunu söylüyorum. Ancak bunun için gelişmeye açık olup çözüm arayışına başlamak gerekir. Herhangi bir yöntem konusunda değişiklik yapmaya açık olmamak bence önemli bir sorundur. Bu sorunun çözümü, zihinlerimizi gelişmeye açmaktır. Şayet bir kişi, birçok konuda, yapılacak bir şey yok, diyerek konunun çözümüne veya yeniliğe, gelişmeye açık değilse yani, kafasını ilerlemeye kapatmışsa bu durum gerçekten acınacak bir durumdur. Bu nedenle, yöntem konusunda öncelikle bir arayış içinde olmalı ve bunun için gerekli araştırmayı yapmalıdır. Yöntem veya temel bilgiler konusunda yenilenme ve gelişmenin iki yolu vardır. Bunlardan, bireysel gelişme için bireylerin güdülenmesi gerekirken, kurumsal gelişmenin yolu hizmet içi eğitim çalışmalarından geçmektedir. Elbette her şeyi hizmet içi eğitimlerinden beklemek yerine din görevlilerini yetiştiren ilahiyat fakülteleri de programlarında ve yöntemlerinde daima yenilikler aramalıdır.

Günümüz önemli iletişim araçlarından olan, radyo ve televizyon programları konusunda da yapabileceklerimiz olduğunu düşünüyorum. “Elimizden geleni yapıyoruz, daha ne yapalım?” dersek elbette kendi kapımızı kendimiz kapatmış oluruz ve bu konuda yeni çözümler bulamayız. Örneğin, televizyon programlarında niçin aktif katılımlı programlar yapmayalım?

Din tebliğindeki sorunlardan biri de din görevlilerimizin kullandığı dil sorunudur. Bilindiği gibi mesajın iletilmesinde, kullanılan kelimelerin tek tek önemi vardır. Bazı görevlilerimiz, günümüz insanın rahatlıkla anlayıp yararlandığı bir din dili ile konuşmuyor. Yüzyıllar öncesi bir kültürün kalıpları ve kelimeleriyle günümüz insanına din öğretmeye çalışıyoruz. Bazen, Arapça, Farsça terkipler içerisinde muhatabımızın anlamadığı, günümüzde karşılığı olmayan, insanların zihinlerinde herhangi bir çağrışım yapmayan kelime ve kavramlar kullanıyoruz. Bunu yaparken

herhangi bir art niyetimiz yok ve doğal konuşmamızı yapıyoruz. Bunun önemli nedenlerinden biri, konuştuğumuz ve yazdığımız Türkçe konusundaki farklı anlayıştan kaynaklanan genel dil sorunudur; diğer nedeni ise dinî kitaplarımızın üslubudur. Bir örnek vermek istiyorum. Sokakta birçok Müslüman kardeşimize sorsak, mucize kelimesini harika anlamında kullandıklarını görebiliriz. Yine sorsak, birçok gencimizin tenkit kelimesini anlamadığını görebiliriz.

Etkili ve verimli din hizmeti için bilimsel yöntemlerle çalışmak gerekir. Kısaca bilimsel bilgi ispatlı bilgi demektir. Bu nedenle bizler de konuştuğumuz her şeyi ispatlamak ya da ispatlayamayacağımız bilgileri kullanmamak durumundayız. Kısaca, ağızımızdan çıkanı kulağımız duymalıdır.

Vaazlar, hutbeler, konferanslar, kurslar, seminerler genelde konu merkezli ve genel bir hitap tarzı ile yapılmaktadır. Bunun yerine, muhatabın durumu dikkate alınmalıdır. Bu çerçevede, toplumumuzun değişik kesimlerine mahsus faaliyetler düşünmeliyiz. Çocuklarımıza, gençlere, memurlarımıza, işçilerimize nasıl ulaşacağımız konusunda kafa yormalıyız, fabrika ve işyeri din görevliliğini de tartışmalıyız.

Din hizmetlerimiz de daha çok, cami cemaatiyle sınırlı kalmaktadır. Elbette din hizmetlerinin merkezi cami olmalıdır. Ancak, günümüzde camiye gelmeyen dindarlar gittikçe çoğalmaktadır. Bunun temel nedeni, geçmişteki cemaat dindarlığının yerini “bireyselleşmiş dindarlık” anlayışının almasıdır. Bazılarımızın “İslam’ın Protestanlaştırılması” adını verdiği bu durumda bir kısım Müslümanlar, camiden uzaklaşmakta ve müftümüzü, imamızı bir din otoritesi olarak görmemektedir. Böyle insanların çoğunun, kendileri okuyup İslam’ı öğreneceklerini ve yaşayacaklarını düşündüklerini zannediyorum. O hâlde, ya bu Müslümanları camiye getireceğiz ya da biz onların ayağına gideceğiz, yani caminin dışına çıkacağız. Caminin dışına çıktığımızda ayağına gideceğimiz başka bir grup insanımız da Alevî Müslümanlarımızdır. Müslümanlarımız diyorum, çünkü din düşmanlığını Alevilik üzerinden yapmak isteyen bazı kişilerin Alevilerin Müslüman olmadığı düşüncesini yaymaya çalıştığı hepimizin malumudur.

Verimli ve kaliteli din hizmeti üretebilmek için dikkat edilmesi gereken hususlar biri de toplam kalite yönetimi anlayışının benimsenmesidir, demiştim. Bunun için, öncelikle kendi aramızdaki haset ve kibir başta olmak üzere bazı kötü huylardan kurtulmaya çalışmalıyız diye düşünüyorum. Kendi aramızdaki ilişkileri geliştirmeye uğraşırken, çeşitli dedikodulara neden olan davranışlardan da kaçınmalıyız. Bu konuda Diyanet İşleri Başkanlığımızın şeffaf ve objektif ölçülerle, sınavlarla hac, yurtdışı vb. görevlendirilmelerindeki başarılarını kutluyorum. Bu tür uygulamaları geliştirelim. Bu konuda unuttuğumuzu zannettiğim veya fazla önemsemediğimiz

istişareyi de hatırlatmak istiyorum. Bildiğimiz gibi, Müslümanların aralarındaki işleri istişare ve şura ile yapmaları açık bir Kur'an emridir.

TKY çerçevesinde, ilerlemenin, daha iyisini, daha güzelini, daha doğrusunu yapmak için önemli bir özellik de eleştiriye açık olmaktır. Bu çerçevede, kendimizi eleştiriye açalım, birbirimizi eleştirebilecek ortamlar oluşturalım. Eleştiriye açık olmak, yeniliğe açık olmak, “Bu olmaz, bu mümkün değil, şimdiye kadar böyle yaptık hiç sorun olmadı, demekten kaçınmak” demektir. Eleştirirken de saldırmak yerine daha iyisini aramayı hedefleyelim. Eleştirinin yanında, yapılan işin kıymetini bilerek, teşekkür ve tebriklerimizi de birbirimize iletelim.

Din görevlilerimizin dikkate alacağı bir başka grup da camilerimizi ziyaret eden, yerli ve yabancı turistlerdir. Bu konuyu da gündemimize almak gerekir diye düşünüyorum.

Din hizmetleri sorun merkezli yapılmalıdır. Bunun anlamı, yapacağımız her işimizde insanımızın bir ihtiyacını gidermek, bir sorununa çözüm getirmek amacımız olmalıdır. Bir örnek vermek istiyorum. “Toplumumuzda ailenin çözülmesi ve sorunları” başlıklı bir konferans yerine, ailenin çözümüne yönelik, “aile içi iletişim”, “ailede çocuk eğitimi”, ailede akrabalık ilişkileri” konularında konferanslar düzenlemek, sorun merkezli bir çalışmadır. Yine aile ilişkilerinin zayıflaması, boşanmaların artması ve ailenin dağılmasına çözüm üretmenin yollarından birisi de müftülüklerimizde açılan aile birimleridir. Bunu destekleyecek konferans ve seminerlerin yanında vaaz ve hutbelerimizde de bu konuları ele alabiliriz.

Din hizmetlerimizde problem çözme yöntemi ile çalışalım ve eğitim ilkelerini dikkate alalım dedim, buna bir soru sorarak, örnek vermek istiyorum. Acaba müftülüklerimizin imsakiye bastırıp dağıtmaları neye hizmet ediyor? Kime ne fayda sağlıyor? Hangi ihtiyaca cevap veriyor?

Önemli din hizmeti sunabilmenin önemli unsurlarından biri de nitelikli din görevlisidir. Dün olduğu gibi bugün de nitelikli, ihlaslı, fedakar, söz ve fiilleri birbirine uyumlu din görevlilerine, hizmet erlerine ihtiyaç vardır. Diyanet İşleri Başkanlığı, hem camilerde hem de diğer hizmet alanlarında nitelikli, verimli ve etkili din hizmetini, ancak dinî yüksek öğrenim görmüş, dinî, kültürel ve mesleki yeteneklere sahip, görev alanıyla ilgili özel eğitimden geçmiş personelle gerçekleştirebilir. Bunun için, Başkanlık, bu alanlarda nitelikli din hizmeti verebilmek iyi organize olmak ve bu alanların özel şartlarına uygun şekilde görev yapacak yetişkin elemana sahip olmak durumundadır.

Din hizmetlerinin kalitesini yükseltmek için yapılacak işlerden biri de din görevliliğini her yönüyle cazip hâle getirmektir. Din hizmetlilerinin özlük haklarının iyileştirilmesi, bu mesleğe

olan raġbeti ve yönelişleri artıracaktır. Bu da üstün yetenekli ve başarılı daha fazla gencimizin bu hizmete talip olmalarını ve mevcut görevlilerin gayretlerini artıracaktır.

Ülkemizde Avrupa Birliğine giriş süreci yaşanmaktadır. Her alanda gerçekleştirilen uyum çalışmaları din hizmetleri alanında da söz konusu olacaktır. Bu yeni süreçte Başkanlığın hizmet alanı oldukça genişleyecek, yeni çalışma alanları devreye girecektir. Camilerin yanı sıra çocuk yuvaları, yetiştirme yurtları, hastaneler, sağlık kurumları, huzurevleri, ıslah evleri, ceza ve tutukevleri, fabrikalar ve iş merkezlerinde nitelikli bir din hizmeti vermek durumundadır. Bu nedenle, Avrupa Birliğine uyum konusunda öncelikle AB ülkelerindeki dinî kuruluşların yapısı, işleyişi ve çalışmaları incelenmelidir. Cezaevi, hastane, huzurevi ve işyeri gibi yerlerdeki görevlerin Kiliseler tarafından hangi yöntemlerle yerine getirildiği belirlenmelidir

Avrupa Birliğine giriş sürecinde Diyanet İşleri Başkanlığı, kendisine düşen görevleri yerine getirirken yeniden yapılanma, mevcut altyapısını güçlendirme, eğitim yoluyla personelini hazırlama, istihdam sorununu çözme, gerekli bina, araç ve gereçleri temin etme, halkı din konusunda yeterince aydınlatma ve Avrupa ülkelerine doğru tanıtma gibi ağır yükler altına girecektir. Başkanlık, bütün bu hedeflere ulaşmak için yurt içinde ilgili kurumlarla, yurt dışında da Avrupa Birliği ülkelerinin ilgili kurumlarıyla işbirliği yapmak durumundadır. İlgili kurumlarla işbirliği yaparken şu an itibariyle din hizmeti verilemeyen hizmet alanlarına ilişkin mevzuat düzenlenmesine hazırlık yapılmalıdır. Aynı şekilde, Başkanlığın hastaneler, sağlık kurumları, öğrenci yurtları, fabrikalar ve iş merkezleri vb. kurumlarda din hizmeti sunmasına yönelik yasal düzenlemeler de yapılmalıdır.

Avrupa Birliğine uyum sağlama bağlamında yeni çalışma alanlarının devreye girmesiyle ihtiyaç hâline gelecek din görevlisi istihdam edilmesi durumuna hazırlıksız yakalanmamak için şimdiden Başkanlık ve İlahiyat Fakülteleri ortak bir çalışma içerisine girmelidir.

Din görevlilerimizi bu kadar eleştirdikten sonra gönüllerini almak için iki büyüğümüzün sözlerini aktarmak istiyorum.

Ahmet Akseki Hocamız, 1950 yılında teşkilata gönderdiği genelgede şöyle demektedir:

Hayrat hademesinin ne kadar ağır hayat ve maişet şartları altında kutsi vazifesinde azim, feragat ve tevekkül ile sebat ettikleri herkesçe bilinen bir hakikattir. Bununla beraber hayrat hademesinin Allah katındaki ecirlerinin azim, mesailerinin meşkur olduğunda hiç şüphe yoktur.... Hiçbir zaman mihraplarımızı imamsız, minberlerimizi hatipsiz, minarelerimizi ezansız bırakmamış olan hayrat hademesi, bütün Müslümanların en derin hürmet ve muhabbetlerine

bihakkın mazhar ve müstehaktırlar. Mukaddes mabetlerimizde vazife almış olanlar, elbette ki dünyada da ahirette de en ziyade hürmete şayan ve mesut insanlardır.

Şeyh Edebalî'nin Osman Gazi'ye yaptığı tavsiyeyi de ben uyarlayarak şöyle diyorum:

Ey din görevlisi kardeşim!

Sen din hizmetlisi olarak, bundan sonra:

Öfke bize, uysallık sana...

Güceniklik bize, gönül almak sana...

Suçlamak bize, katlanmak sana...

Acizlik, yanılğı bize, hoş görmek sana...

Geçimsizlikler, çatışmalar, uyumsuzluklar, anlaşmazlıklar bize, adalet sana...

Kötü göz, şom ağız, haksız yorum bize, bağışlama sana...

Ey din görevlisi kardeşim!

Bundan sonra bölmek bize, bütünlemek sana...

Tembellik bize, uyarmak, gayretlendirmek, şekillendirmek sana.